Vlindermonitoring
Balgoyse Wetering-west 2026
(dag-, macro- en microvlinders)

Hans Hollander
6 november 2026
Rapport 57

ir. Hans Hollander
Oudelaan 2005
6605 SC Wijchen
06 -37384467
hanshollander@xmsnet.nl

Overige publicaties: zie www.fauna-onderzoek-wijchen.nl

Boerenpad, van Drutenseweg richting heggengebied.

Foto voorzijde: Oranjetipje op pinksterbloem, 11 april 2026

Inhoud

1 INLEIDING 4

1.1 VLINDERONDERZOEK BALGOYSE WETERING 4
1.2 UITVOERING 4
1.3 LEESWIJZER 4

2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN METHODE 5

2.1 BALGOYSE WETERING 5
2.2 ONDERZOEKSGEBIED BALGOYSE WETERING WEST 5
2.3 METHODE 7

3 DAGVLINDERS 8

3.1 RESULTATEN 2026 8
3.2 WAARNEMINGEN 2016-2026 PER JAAR 8

4 MACRO- EN MICROVLINDERS 10

4.1 MACROVLINDERS 2026 10
4.2 MICROVLINDERS 2026 10

5 GRASLANDINDEX 2016 T/M 2026 11

5.1 INLEIDING 11
5.2 GRASLANDBEHEER 11
5.3 ONTWIKKELING GRASLANDSOORTEN - DAGVLINDERS 12

REFERENTIES 14

Bruine daguil, 31 mei 2026

1 Inleiding

1.1 Vlinderonderzoek Balgoyse Wetering

Tussen 2004 en 2008 heb ik waarnemingen van 11 soorten dagvlinders genoteerd langs de Balgoyse Wetering ten zuiden van Wijchen (Hollander, 2009). In 2016 ben ik gestart met gericht dagvlinderonderzoek in de Balgoyse Wetering (Hollander, 2016; 2017; 2021; 2022; 2023; 2024; 2025). In dit rapport zijn de waarnemingen van 2026 opgenomen en is een overzicht opgenomen van alle waarnemingen van 2016 t/m 2026 opgenomen. Hiermee wordt een beeld geschetst van de in het onderzoeksgebied voorkomende populaties dagvlinders en de veranderingen hierin.
In 2017 is in dit gebied gestart met 2 vlinderroutes ('heggen' en 'boerenpad') in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring, dat wordt gecoördineerd door De Vlinderstichting. De waarnemingen op deze vlinderroutes zijn onderdeel van de resultaten in dit rapport, maar niet afzonderlijk besproken.
Vanaf 2021 is sprake van een afname van graslandvlinders in het onderzoeksgebied. In de jaarrapportages van 2021 t/m 2025 is hier eerder aandacht aan besteed (graslandvlinder-index), in dit rapport is de graslandvlinder-index aangevuld met de waarnemingen in 2026.
Naast waarnemingen van dagvlinders zijn waarnemingen van (dagactieve) macro- en microvlinders en mijnen van mineermotten genoteerd.

1.2 Uitvoering

De dagvlinderbezoeken in Balgoyse Wetering-west vinden jaarlijks plaats van april t/m september, met in enkele jaren bezoeken in maart en in oktober. In totaal zijn er in het onderzoeksgebied van 2016 t/m 2026 233 bezoeken uitgevoerd met dagvlinderwaarnemingen. Hierbij werd gelopen langs schouwpaden langs de wetering en tussenliggende gebiedsdelen werden afgestruind waar op dat moment geen / minder vegetatie aanwezig was. Vooral in het zomerseizoen zijn sommige delen minder toegankelijk door de (hoge) vegetatie-ontwikkeling. Alle waarnemingen zijn ingevoerd in ObsMapp en geüpload naar waarneming.nl. Van oktober t/m maart is aanvullend gezocht naar macro- en met name microvlinders (mineerders).
Het onderzoek vindt plaats met een onderzoeksvergunning van Staatsbosbeheer Rivierenland Oost, waardoor ook niet openbaar toegankelijke delen betreden mogen worden.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een gebiedsbeschrijving en een beschrijving van de methode. Hoofdstuk 3 beschrijft de waarnemingen van dagvlinders. Hoofdstuk 4 gaat in op macro- en microvlinders en hoofdstuk 5 op de graslandvlinder-index. Steeds zijn eerst de waarnemingen in 2025 besproken, die vervolgens zijn vergeleken met eerdere waarnemingen van 2016 t/m 2024.

Alle foto's in dit rapport zijn van de auteur.

Heggengebied, grote oostelijke veld ('heggengebied'), panorama, 13 oktober 2018.

2 Gebiedsbeschrijving en methode

2.1 Balgoyse Wetering

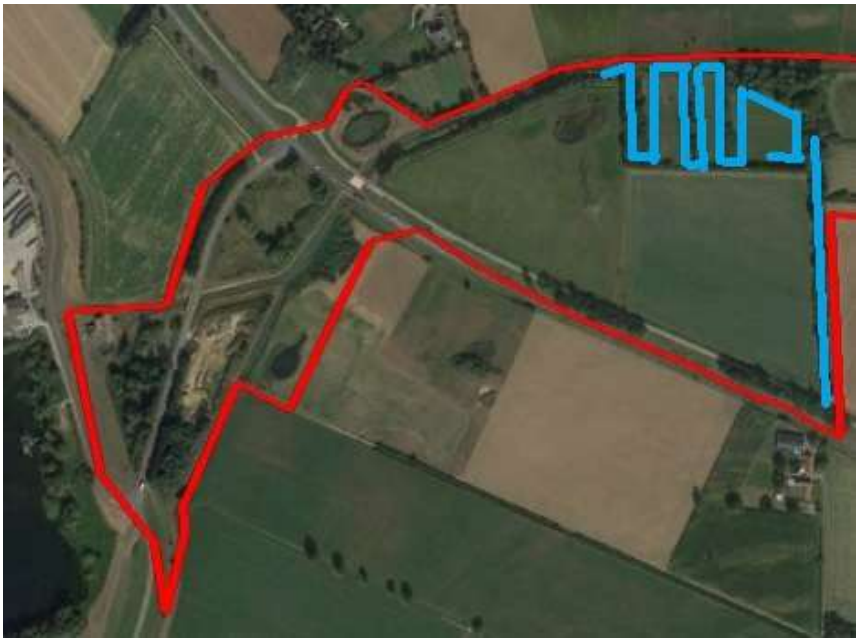
De Balgoyse Wetering is een wetering tussen Wijchen en Balgoij, ten zuiden van Wijchen. De ligging van de onderzoeksgebieden is weergegeven in Figuur 1. De Balgoyse Wetering komt via een sluis ter hoogte van de haven van Wijchen uit in de Loonse Waard, een voormalige zandafgraving die in open verbinding staat met de Maas. De wetering zelf komt uit oostelijke richting. De Balgoyse Wetering is onderdeel van het Gelders Natuur Netwerk. Het onderzoeksgebied is deels in eigendom en beheer van Staatsbosbeheer, de gemeente Wijchen, waterschap Rivierenland en de provincie Gelderland.

Figuur 1. Ligging onderzoeksgebieden Balgoyse Wetering west (rood) en Balgoyse Wetering oost ten opzichte van Wijchen. In dit rapport zijn alleen waarnemingen van Balgoyse Wetering west besproken. Voor Balgoyse Wetering oost zie Hollander (2022).

2.2 Onderzoeksgebied Balgoyse Wetering west

Het onderzoeksgebied Balgoyse Wetering west is weergegeven in Figuur 2. Het omvat een deel tussen de Balgoyse Wetering en de Drutenseweg en een deel ten zuiden van de Drutenseweg waar de Balgoyse Wetering doorheen loopt.
Langs de Balgoyse Wetering (oostoever) loopt vanaf de Drutenseweg ter hoogte van de afslag naar de Loonse Waard een schouwpad, dat doodloopt tegen een bosje. Ten zuiden van de wetering bevindt zich hier een heggengebied met tussenliggend open grasland. Langs de oostrand van het onderzoeksgebied loopt een boerenpad zuidwaarts richting de Drutenseweg. Ook de noordelijke berm van de Drutenseweg valt binnen het onderzoeksgebied. Het grasland ten zuiden van de poel en de akker ten zuiden van het heggengebied zijn niet belopen.
Het deel direct zuid van de Drutenseweg west van de Wetering is natuurontwikkelingsgebied; afgegraven, ingezaaid en deels beplant met jonge boompjes. In 2023 is dit dichtgegroeid en grotendeels onbegaanbaar. Het deel zuid van de wetering en oost van de Van Cittersweg is deels zandafgraving en deels bos; langs de sloot die het graslandgebied begrensd loopt een voetpad dat ook is belopen. Het deel west van de van Cittersweg is deels bos en deels (dijk)grasland en grenst aan de sluis waarmee de Balgoyse Wetering in de haven uitmondt.

Figuur 2. Begrenzing onderzoeksgebied Balgoyse Wetering west (rood) met de 2 NEM-vlinderroutes (blauw)'heggen' en 'boerenpad'. Het heggengebied is in eigendom van SBB en wordt verpacht.

Graslanden heggengebied (2020). Linksboven: westelijke en smalste graslandje in april; rechtsboven tweede veld eind mei; linksonder derde veld eind mei; rechtsonder grootste en oostelijkste veld eind mei.

2.3 Methode

Tabel 1 geeft het aantal bezoeken per jaar per maand. In 2026 zijn 16 bezoeken uitgevoerd. In de gehele periode 2016-2026 zijn in totaal 233 bezoeken uitgevoerd in het onderzoeksgebied Balgoyse Wetering west. In principe werden tijdens de bezoeken vaste routes gelopen. Het noordelijk deel van Balgoyse Wetering west boven de Drutenseweg is daarbij vaker bezocht dan het zuidelijk deel. Tijdens de bezoeken zijn alle vlinderwaarnemingen ingevoerd in waarneming.nl.

Maand	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Januari											
Februari											
Maart		1		2	3	1	3	1	1		
April	2	1	4	2	10	3	2	3	1	2	2
Mei	5	3	4	5	7	4	2	3	2	4	4
Juni	2	3	5	6	4	3	4	4	3	3	1
Juli	5	3	4	2	3	4	2	2	2	3	3
Augustus	1	1	5	5	3	2	3	2	3	4	3
September	1	3	5	4	5	2	2	3	3	3	3
Oktober			1	2	1	2	2		1		
November											
December											
Totaal	**16**	**15**	**28**	**28**	**36**	**21**	**20**	**18**	**16**	**19**	**16**

Tabel 1. Aantal bezoeken met dagvlinderwaarnemingen Balgoyse Wetering west per maand en per jaar 2016 t/m 2026. Wit = telseizoen dagvlinders; lichtgroen = aanvullende bezoeken nachtvlinders.

Prachtmot, 30 augustus 2026

3 Dagvlinders

3.1 Resultaten 2026

In tabel 2 is het aantal waargenomen individuen per bezoek in 2026 opgenomen. Er zijn 16 soorten waargenomen, waarvan klein koolwitje en bont zandoogje het meest (133), gevolgd door bruin zandoogje (99). Het aantal oranjetipjes is met 24 individuen net als in 2024 en 2025 laag, ondanks 5 bezoeken in april en mei. Het aantal icarusblauwtjes (11) is nog steeds vrij laag. Van bruin blauwtje zijn 3 individuen waargenomen. Zwartsprietdikkopje, groot dikkopje, koninginnenpage, eikenpage, kleine vos en oranje zandoogje zijn in 2026 niet waargenomen.

	2026	6-04-26	11-04-26	2-05-26	8-05-26	22-05-26	31-05-26	19-06-26	3-07-26	17-07-26	23-07-26	10-08-26	14-08-26	30-08-26	6-09-26	11-09-26	27-09-26	Totaal
1	Zwartsprietdikkopje																	
2	Groot dikkopje																	0
3	Koninginnenpage																	0
4	Oranjetipje	13	3	6	2													24
5	Groot koolwitje			1	1	4		6	4		1	1	2					20
6	Klein koolwitje	1	1	7	5	3		17	15	13	18	25	8	5	12		3	133
7	Klein geaderd witje		2	1	1	3		9						5		1		22
9	Citroenvlinder	2			1													3
10	Kleine vuurvlinder												1	1	2			4
11	Eikenpage																	0
12	Boomblauwtje								1			2						3
13	Bruin blauwtje												2					2
14	Icarusblauwtje					2								5	4			11
15	Atalanta			1			3		7		2	2	1				1	17
16	Distelvlinder			1	1		4		1		2							9
17	Dagpauwoog			1	1			1	1									4
18	Kleine vos																	0
19	Gehakkelde aurelia								1									1
20	Landkaartje												1					1
21	Bruin zandoogje							45	36	10	5	2	1					99
22	Oranje zandoogje																	0
23	Bont zandoogje	3	8	8	5	8	3	1	27	10	12	5		20	19	2	2	133
24	Hooibeestje						2				1		1	1				5
	Individuen/dag	19	14	26	17	20	12	79	93	33	41	37	17	37	37	3	6	491
	Soorten/dag	4	4	8	8	5	4	5	9	3	7	6	9	6	4	2	3	
	Cumulatief	4	5	9	9	10	11	12	13	13	13	13	16	16	16	16	16	

Tabel 2. Aantal individuen dagvlinders 2026 per bezoek.

3.2 Waarnemingen 2016-2026 per jaar

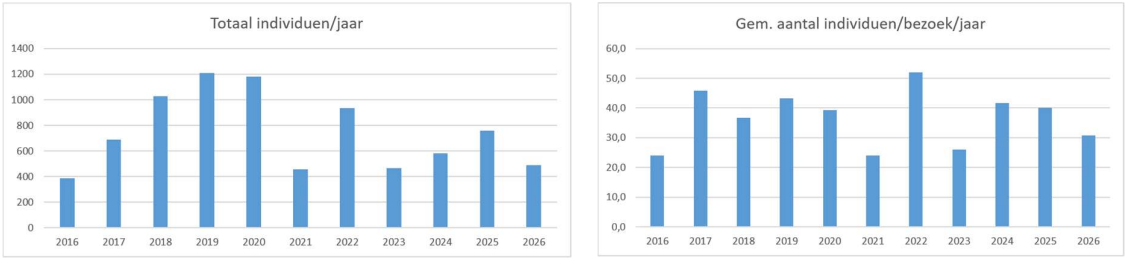
In tabel 3 is het totaal aantal individuen per soort per jaar opgenomen. Er zijn in totaal 24 soorten waargenomen en 8.185 individuen geteld. Het aantal waargenomen soorten varieert van 14 (in 2024) tot 23 (2018) per jaar en het aantal getelde individuen per jaar van 386 (2016) tot 1209 (2019). In 2026 zijn 491 vlinders waargenomen. Het gemiddelde aantal per bezoek in 2026 van 30,9 individuen per bezoek ligt boven dat van 2016, 2021 en 2023, maar onder dat van alle overige jaren.

Het gemiddeld aantal individuen per bezoek varieert van 24 (2016, 16 bezoeken en 2021, 19 bezoeken) tot 52 (2022, 19 bezoeken). Dit komt met name ook door het grote aantal individuen op 3 juli 2022, namelijk 266, een recorddag in de waarneemperiode. Er werden die dag 16 soorten waargenomen, alleen op 7 juli 2018 was dit meer, namelijk 17 soorten. Op basis van het totaal aantal individuen waren 2019 en 2020 de ‘beste jaren’ (Figuur 3 links), gecorrigeerd met het aantal bezoeken was dit 2022 (Figuur 3 rechts). De aantallen in 2026 betreffen uitsluitend imago’s, dit jaar zijn geen rupsen en eitjes gevonden.

	Soort	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
1	Zwartsprietdikkopje			1			1	1	1			0	4
2	Groot dikkopje		19	4	31	24	7	19	16		10	0	130
3	Koninginnepage			1	1			1				0	3
4	Oranjetipje	3	42	29	71	191	59	90	59	9	19	24	596
5	Groot koolwitje	11	8	43	8	23	6	13	9	11	11	20	163
6	Klein koolwitje	57	34	248	311	210	122	169	61	75	185	133	1605
7	Klein geaderd witje	119	104	131	86	52	34	41	31	38	99	22	757
9	Citroenvlinder	8	3	10	10	11	6	2	9	4	5	3	71
10	Kleine vuurvlinder	2	18	32	21	13	1	15	12		10	4	128
11	Eikenpage	1	1	1							1	0	4
12	Boomblauwtje	16	7	23	13	49	4	11	3	3	7	3	139
13	Bruin blauwtje		1	7	8	11	1	2			1	2	33
14	Icarusblauwtje	5	49	72	148	58	3	55	5	3	15	11	424
15	Atalanta	5	27	15	11	17	22	8	9	12	2	17	145
16	Distelvlinder		2	2	23	1		2			2	9	41
17	Dagpauwoog	11	90	32	15	27	35	90	35	56	35	4	430
18	Kleine vos	3	5	2			1					0	11
19	Gehakkelde aurelia		13	3	4	10	2	16	5		3	1	57
20	Landkaartje	18	51	77	3	2	1	3	1	22	36	1	215
21	Bruin zandoogje	27	44	51	37	52	7	151	73	35	65	99	641
22	Oranje zandoogje	2	8	21	8	11		1	1	3	3	0	58
23	Bont zandoogje	98	125	188	278	260	135	229	130	311	237	133	2124
24	Hooibeestje		36	35	122	157	10	18	7	2	14	5	406
	Totaal individuen	386	687	1028	1209	1179	457	937	467	584	760	491	8185
	Aantal bezoeken	16	15	28	28	30	19	18	18	14	19	16	221
	Gem. ind/bezoek	24,1	45,8	36,7	43,2	39,3	24,1	52,1	25,9	41,7	40,0	30,7	
	Totaal soorten	16	21	23	20	19	17	21	18	14	21	16	23

Tabel 3. Totaal aantal individuen dagvlinders per soort per jaar (2016-2026), aantal bezoeken, gemiddeld aantal individuen en totaal soorten per jaar – Balgoyse Wetering west.

Bont zandoogje (2124) en klein koolwitje (1605) zijn in de gehele onderzoeksperiode het meest waargenomen. Daarna volgen klein geaderd witje (757), bruin zandoogje (641), oranjetipje (596), dagpauwoog (430), icarusblauwtje (424) en hooibeestje (406). Van landkaartje, groot koolwitje, atalanta, boomblauwtje, groot dikkopje en kleine vuurvlinder zijn tussen de 128 en 215 individuen geteld. Zwartsprietdikkopje, koninginnenpage eikenpage (4, 3 en 4) zijn het minst waargenomen. Van de overige soorten ligt het totaal aantal individuen van 2016 t/m 2026 tussen 11 en 71.

Figuur 3. Totaal aantal individuen/jaar en gemiddeld aantal individuen/bezoek/jaar 2016 t/m 2026.

4 Macro- en microvlinders

4.1 Macrovlinders 2026

In 2026 zijn 7 soorten macrovlinders waargenomen, in lage aantallen (Tabel 4). Bosspanner en gamma-uil het meest gezien (beide 5 individuen). Daarna volgen hagedoornvlinder en bruine daguil (beide 3 individuen) en lieveling en gestreepte goudspanner (beide 1 individu).
Van zwartvlekdwergspanner werd op de waardplant boerenwormkruid langs de Drutenseweg één rups gevonden.

Balgoyse Wetering - west: macrovlinders		31-mei	19-jun		23-jul		14-aug	30-aug	6-sep	11-sep	27-sep	Totaal
Lieveling - Timandra comae					1							1
Bosspanner - Scopula immutata			2				3					5
Gestreepte goudspanner - Camptogramma bilineata								1				1
Zwartvlekdwergspanner - Eupithecia centaureata										1		1
Hagedoornvlinder - Opisthograptis luteolata		3										3
Bruine daguil - Euclidia glyphica		2							1			3
Gamma-uil - Autographa gamma		1	2		1						1	5
Individuen		**6**	**4**		**2**		**3**	**1**	**1**	**1**	**1**	**19**
Soorten		**3**	**2**		**2**		**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**7**

Tabel 4. Aantal individuen macrovlinders 2025 per bezoek. Lichtgroen: rupsen.

4.2 Microvlinders 2026

In 2026 zijn 13 soorten microvlinders waargenomen en 1 verzamelsoort. Er is niet gericht gezocht naar mijnen (Tabel 6), van slechts 4 soorten mineervlinders en 1 verzamelsoort zijn deze gevonden: bruine rozenmineermot, pruimenballonmot, gele bramenvlekmot, hangmatmot en (de verzamelsoort) braammineermot spec.
Daarnaast zijn van 8 soorten imago's waargenomen: prachtmot, gewone grasmot, bleke grasmot, smalle witlijngrasmot, blauwooggrasmot, variabele grasmot, bonte valkmot en luipaardlichtmot.

Balgoyse Wetering - west: microvlinders	11-apr	31-mei	19-jun	17-jul	23-jul	10-aug	14-aug	30-aug	6-sep	11-sep	27-sep	Totaal
Bruine rozenmineermot - Stigmella anomalella									1			1
Pruimenballonmot - Stigmella plagicolella					1							1
Gele bramenvlekmot - Coptotriche marginea										1		1
Hangmatmot - Lyonetia clerkella					1							1
Sleedoornhangmatmot - Lyonetia prunifoliella				1								1
Prachtmot - Oncocera semirubella								1				1
Gewone grasmot - Chrysoteuchia culmella			8									8
Bleke grasmot - Crambus perlella							22					22
Smalle witlijngrasmot - Agriphila selasella							5	11				16
Blauwooggrasmot - Agriphila straminella				2	9			5		6		22
Variabele grasmot - Agriphila tristella						1			6			7
Bonte valkmot - Evergestis pallidata		1										1
Luipaardlichtmot - Nomophila noctuella										1		1
Verzamelsoorten												
Stigmella aurella / splendidissimella	2										1	3
Individuen	2	1	8	3	11	1	27	17	7	8	1	86
Soorten		1	1	2	3	1	3	3	3	2		13
Verzamelsoorten	1										1	1

Tabel 6. Aantal individuen microvlinders 2025 per bezoek. Goudkleurig: mijnen; rest imago's, rupsen, zakken/kokers, spinselnesten.

5 Graslandindex 2016 t/m 2026

5.1 Inleiding

In eerdere monitoringsrapporten is ingegaan op de afname van graslandsoorten in Balgoyse Wetering-west. Naast de invloed van droogte jaren (2018, 2019, 2020 en 2022) is het aannemelijk er in het onderzoeksgebied, met name in 'het heggengebied' ook het maaibeheer een negatieve invloed heeft op de aanwezige populaties van graslandsoorten. Vanaf 2021 is een graslandindex voor de dagvlinders in de rapportages opgenomen om dit inzichtelijk te maken. In paragraaf 6.2 is een overzicht gegeven van het graslandbeheer vanaf 2017. Paragraaf 6.3 beschrijft de ontwikkeling van de dagvlinders onder de graslandsoorten.
In dit rapport is hiervoor uitsluitend gekeken naar het 'heggengebied' (Figuur 4), waarbij in eerdere rapporten het gehele onderzoeksgebied is betrokken. De aantallen en grafieken in dit rapport wijken daarom af van die in eerdere rapporten.

Figuur 4. De twee routes voor NEM-Dagvlinders. Voor de graslandvlinders zijn alleen gegevens gebruikt van het 'heggengebied', route 2387.

5.2 Graslandbeheer

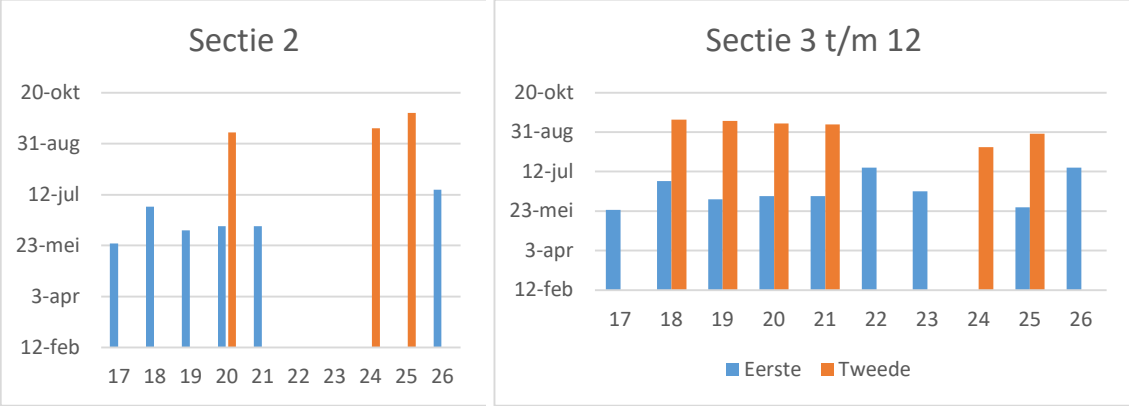
Er zijn geen exacte beheergegevens bekend van het gebied, de hier opgenomen gegevens zijn gebaseerd op eigen waarnemingen. Mede voor het NEM-meetnet Dagvlinders van de Vlinderstichting is genoteerd wanneer er voor een vlinderronde gemaaid was, een enkele keer is een ronde gelopen tijdens het maaien zelf. De maaidata zijn dus niet exact bekend, in Tabel 8 is de datum opgenomen wanneer is waargenomen dat er daarvoor gemaaid was.
Het maaibeheer wordt verschillend uitgevoerd voor drie delen van het 'heggengebied': transect 1 (schouwpad van de Balgoyse Wetering) wordt beheerd door het waterschap, transect 2 wordt net als transect 3 t/m 10 beheerd door Staatsbosbeheer, maar afwijkend. Sectie 1 is 1x/jaar gemaaid, sectie 2 t/m 10 zijn 1 of 2x per jaar gemaaid. Voor sectie 3 t/m 12 is tevens het totaal aantal maaibeurten per jaar opgenomen. In Figuur 5 is het maaibeheer uitgezet in de tijd.
Opvallend is dat:

- Sectie 2 vanaf 2022 niet meer in het voorjaar wordt gemaaid en langzaam verruigd (met name het noordelijk deel groeit snel dicht met braam en brandnetels). In 2026 is de zuidelijke helft op 17 juli gemaaid, maar het maaisel is niet afgevoerd (op wiersen blijven liggen).
- Sectie 3 t/m 12 in 2025 al eind mei is gemaaid (in plaats van juni/juli) en in 2024 en 2025 al eind augustus (tegen medio september van 2018 t/m 2021). In 2026 is uitsluitend een maaironde (kort voor) 17 juli geconstateerd, dus niet in het voorjaar, wat wenselijk is.

Er wordt integraal gemaaid, d.w.z. de volledige percelen worden gemaaid, er blijven niet of nauwelijks delen over staan. Meestal wordt tot diep in de houtwallen gemaaid. Soms blijven er hele kleine stukjes overstaan, maar dit is <5% van het totale oppervlak. In sommige jaren (2017) is er sprake van diepe insporing (zware machines), waardoor het terrein langzaam steeds ongelijker wordt en er soms langdurig diepe plassen regenwater blijven staan. Ook in 2026 is alles afgemaaid, zonder vrijwel iets over te laten staan, wat onwenselijk is.

Sectie 1	Eerste	Sectie 2	Eerste	Tweede	Sectie 3 t/m 12	Eerste	Tweede	Totaal
17	25-mei	**17**	25-mei		**17**	25-mei		3x
18	7-jul	**18**	30-jun		**18**	30-jun	16-sep	2x
19	4-aug	**19**	7-jun		**19**	7-jun	14-sep	2x
20	23-jul	**20**	11-jun	11-sep	**20**	11-jun	11-sep	2x
21	21-aug	**21**	11-jun		**21**	11-jun	10-sep	2x
22	17-aug	**22**			**22**	17-jul		1x ?
23	18-aug	**23**			**23**	17-jun		1x ?
24	31-aug	**24**		15-sep	**24**		12-aug	1x ?
25	12-sep	**25**		30-sep	**25**	28-mei	29-aug	2x
26		**26**	17-jul		**26**	17-jul		1x ?

Tabel 8. Datum dat is waargenomen dat er gemaaid is (niet exacte maaidatum!) per jaar, per sectie. Sectie 1 is 1x/jaar gemaaid, sectie 2 t/m 10 zijn 1 of 2x per jaar gemaaid. Voor sectie 3 t/m 12 is tevens het totaal aantal maaibeurten per jaar opgenomen. NB: deze tabel geeft niet de exacte maaidata en is mogelijk ook niet compleet.

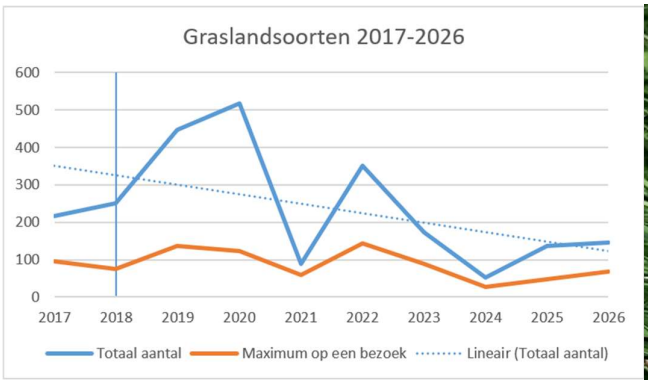
Figuur 5. Maaibeheer per sectie per jaar. Blauw = eerste snede, oranje is tweede snede. NB: deze figuur geeft niet de exacte maaidata en is mogelijk ook niet compleet.

5.3 Ontwikkeling graslandsoorten - dagvlinders

Het totaal aantal individuen van alle waargenomen soorten in 2021, 2023 en 2024 lag veel lager dan van andere jaren (Figuur 3). Dit geldt met name voor de graslandsoorten. Van acht graslandsoorten is in Tabel 9 het totaal aantal getelde individuen per jaar opgenomen. Op basis van het totaal aantal getelde individuen waren 2021 voor 5 soorten, 2023 voor 3 soorten en 2024 voor 6 soorten de slechtste jaren (laagste totalen; roze). Het jaar 2019 was voor vier soorten het beste jaar (hoogste aantallen; geel). Het jaar 2026 is net als 2025 géén slecht jaar (gemiddeld), maar het totaal aantal individuen graslandvlinders is lager dan in 2018, 2019, 2020, 2022 en 2023. Daarmee is 2026 voor graslandvlinders ook géén goed jaar. De trend is duidelijk negatief (Figuur 6).

	Totaal aantal getelde individuen											Grootste aantal op één ronde										
Soort	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Groot dikkopje	0	19	4	31	24	7	19	16	0	10	0	0	11	2	16	12	4	11	8	0	4	0
Oranjetipje	3	42	29	71	191	59	90	59	9	19	24	2	16	14	41	29	18	28	34	6	8	13
Kleine vuurvlinder	2	18	32	21	13	1	15	12	0	9	4	1	6	6	8	5	1	4	4	0	4	2
Bruin blauwtje	0	1	7	8	11	1	2	0	0	1	2	0	1	2	2	5	1	1	0	0	1	2
Icarusblauwtje	5	49	72	148	58	3	55	5	3	15	11	2	13	16	39	21	2	29	2	1	6	5
Bruin zandoogje	27	44	51	37	52	7	151	73	35	65	99	14	33	13	8	20	28	65	35	16	16	45
Oranje zandoogje	2	8	21	8	11	0	1	1	3	3	0	2	8	12	4	9	0	1	1	2	3	0
Hooibeestje	0	36	35	122	157	10	18	7	2	14	5	0	8	11	18	23	4	5	5	2	6	2
Totaal	39	217	251	446	517	88	351	173	52	136	145	21	96	76	136	124	58	144	89	27	48	69

Tabel 9. Graslandsoorten: totaal aantal getelde individuen per soort per jaar.
Roze: laagste aantallen per soort in alle jaren; geel: hoogste aantallen per soort in alle jaren.

Figuur 6. Graslandsoorten: totaal aantal individuen/jaar 2017 t/m 2026 (totaal voor 8 graslandsoorten, zie Tabel 9). Rechts: kleine vuurvlinder, 7 oktober 2023.

Er wordt integraal gemaaid, terwijl gefaseerd maaibeheer in ruimte en tijd voor graslandvlinders beter is. Hiermee worden waardplanten, eitjes, rupsen en poppen gespaard en zijn er in het vliegseizoen van de imago's meer nectarplanten aanwezig. Bij voorkeur dient voor graslandvlinders 2x per jaar te worden gemaaid, medio juni en medio september. In 2025 was de eerste snede al in mei, waardoor in juni geen waard- en nectarplanten op de graslanden meer aanwezig waren. In sommige jaren is in september of oktober gemaaid bij (zeer) natte omstandigheden, waarbij het terrein diep is ingereden (insporing), de eitjes, rupsen en poppen in de strooisellaag zijn daarbij mogelijk doodgereden.

Geadviseerd wordt vanaf 2027 gefaseerd te maaien in ruimte en tijd:

1. Voorkeur materieel: messenbalk of schotelmaaier. Bij ander materieel is de vlindersterfte >80%.
2. Kneuzen bij het hooien zoveel mogelijk vermijden.
3. Laat bij elke maaibeurt tenminste 20% van de oppervlakte overstaan.
4. Goede afspraken met de aannemer; de hoeken van te sparen stroken met piketten afzetten.
5. Selecteer te sparen plekken kort voor het maaien; bloemrijke plekken hebben prioriteit.
6. Maai niet alleen in rechte blokken: variatie in expositie geeft een meer divers microklimaat.
7. Bij volgende maaibeurt in zelfde seizoen: klein deel (25%) laten overstaan tot het volgende jaar.
8. Rouleer de te sparen stroken tussen jaren, zodat niet steeds dezelfde plekken blijven overstaan (waardoor verruiging kan ontstaan).
9. Biedt op overgangen tussen grasland en houtwallen enige ruimte aan ruigte en struweel, door randen slechts eens in de 4-5 jaar te maaien.
10. Bij toch grootschalig maaien: hoog afmaaien (ca. 12 cm) is een goed alternatief om insecten te sparen (tot op heden is de maaihoogte hooguit enkele cm's).

Referenties

- Hollander, H., 2009. Inventarisatie Balgoyse Wetering, Wijchen 2009 en overige faunistische waarnemingen in de periode 2004-2009.
- Hollander, H., 2016. Dagvlinderwaarnemingen Balgoyse Wetering, 2016.
- Hollander, H., 2017. Dagvlinderwaarnemingen Balgoyse Wetering (west), 2017.
- Hollander, H., 2021. Dagvlinderwaarnemingen Balgoyse Wetering (west) 2016-2021. Inclusief dagactieve macro-nachtvlinders en macro-nachtvlinders op smeer. Rapport 41.
- Hollander, H., 2023. Dagvlinderwaarnemingen Balgoyse Wetering (west en oost) 2016-2022. Rapport 43.
- Hollander, H. 2023. Waarnemingen van dagvlinders en dagactieve macro- en microvlinders Balgoyse Wetering 2023. Rapport 45.
- Hollander, H., 2024. Vlindermonitoring Balgoyse Wetering-west 2024 (dag-, macro- en microvlinders). Rapport 49.
- Hollander, H., 2025. Vlindermonitoring Balgoyse Wetering-west 2025 (dag-, macro- en microvlinders).

Zwartvlekdwergspanner (rups) op boerenwormkruid, 11 september 2026